

7. PŘÍVLASTEK

PŘÍVLASTEK SHODNÝ A NESHODNÝ

- **Přívlastek (Pk)**
- ● je rozvíjející větný člen, který závisí na podstatném jméně a blíže určuje jeho význam;
- ● řídící podstatné jméno může být rozvíjeno současně více přívlastky.
- **Přívlastek shodný (Pks)**
- ● se s řídícím podstatným jménem shoduje v **rodě, čísle a pádě**, stojí zpravidla před podstatným jménem, bývá vyjádřený **přídavným jménem, zájmenem, číslovkou nebo podstatným jménem** (*nové boty, náš pes, třetí díl, sýkora modřinka*);
- ● v některých případech může stát shodný přívlastek za řídícím podstatným jménem (*lípa srdčitá, výr ušatý*).
- **Přívlastek neshodný (Pkn)**
- ● se s řídícím podstatným jménem **neshoduje**, stojí za podstatným jménem (*boty z kůže, pes souseda, vůle zvítězit*).

POZOR! ^{Pks} Malá ^{Pkn} Anička z Perknova četla.
 Jaká Anička?

1. **Doplňte k podstatným jménům přívlastky shodné a neshodné. Vytvořené výrazy použijte v jednoduchých větách.**

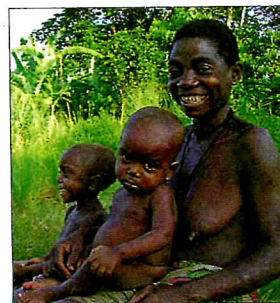
Vzor: zajímavý článek v novinách – Včera jsme si přečetli zajímavý článek v novinách.

Přívlastek shodný	Podstatné jméno	Přívlastek neshodný
	hrad	
	les	
	auto	
	jezero	
	kniha	
	babička	
	dort	
	píseň	

2. a) **V následujícím textu vyhledejte přívlastky shodné a neshodné.**

V tropických lesích Konžské pánve žijí uzavřeně Pygmejové. V polopouštích jižní Afriky kočují Sanové (Křováci), kteří vytvořili nádherné umění skalních maleb. Pygmejové a Sanové jsou potomky původních obyvatel Afriky. Představují přírodní národy, které se musely přizpůsobit nepříznivým přírodním podmínkám. Obživu získávají sběrem kořínků a lovem drobné zvěře. Prakticky se izolovali od okolního obyvatelstva. Nesou proto velmi staré vývojové rysy člověka.

(Obyvatelstvo Afriky: Zeměpis 7, 1. díl, str. 66)

b) **Podle obrázku popisujte, jak vypadají Pygmejové. Použijte vhodné přívlastky.**

3. **Slova v závorce změňte na přívlastky shodné a cvičení napište.**

(jelen) parohy, (kámen) zeď, (Praha) hrad, (Praha) zákoutí, (Honzík) hračky, (tři dny) pobyt, (rodina) výlet, (ráno) káva, (dědeček) psi, (dřevo) schody, (housle) koncert, (fotbal) hráči, (Krkonoše) svahy, (lev) výběh, (město) park, (Rakousko) hranice, (telefon) záznamy, (pes) štěkot, (svatba) oznámení

4. Vyhledejte v textu přívlastky shodné a neshodné.

Jeho oči upřeně sledovaly dívku v modrých šatech. Babička si nenechala ujít žádný díl svého oblíbeného seriálu. Díky výhře v loterii se mohlo splnit jeho přání cestovat do zahraničí. Náš soused se pustil do stavby garáže. Cedule na nádraží oznamovala zpoždění vlaku. Za velikonoční vajíčko dostávají dívky pouťové srdce z perníku. Malá Klárka má ráda dědečkovy pohádky na dobrou noc. Maminčin sen letět balonem se už brzy vyplní. První gól padl hned po úvodním hvizdu rozhodčího.

5. a) Převádějte přívlastky neshodné na shodné a naopak.

Vzor: cesta lesem – lesní cesta

Copatá Anička, vrata garáže, koláč s jablky, tvarohové buchtý, dům z cihel, hory v Itálii, přítel z Brandýsa, skleněné dveře, kniha pohádek, doprava autobusem, seriál o osmi dílech.

b) Použijte převedené výrazy v krátkých větách.

Vzor: Lesní cesta nás zavedla na místo poseté borůvkám.

6. Doplnujte do vět vhodnou přívlastku shodnou a neshodnou.

Vzor: Na _____ koupališti otevřeli stánek se _____. Na místním koupališti otevřeli stánek se zmrzlinou.

_____ dveře jsme natřeli _____ barvou. Na _____ půdě Anička objevila _____ bednu s _____. V _____ parku se scházela každé odpoledne skupinka _____. Výlet do _____ se vydařil. Rozhledna na _____ je navštěvována hlavně v _____ období. Martin se pyšnil svou sbírkou _____. _____ čaj patří k mým nejoblíbenějším. _____ domy na _____ se dostaly do seznamu chráněných památek. Babička vždycky večer četla _____ dětem z knihy starých _____. Tatínek rád sleduje v televizi _____ pořady o _____. V zoologické zahradě jsme nejvíce času strávili u _____ výběhu se _____.

7. Ve větách změňte přívlastky neshodné na shodné.

Nová střecha z plechu začala brzy rezavět. Ve škole jsme vyráběli malé budky pro ptáky. Koupili jsme mamince nový robot do kuchyně. Náš Vítek měl nejradši kynuté knedlíky se švestkami. Princezna ráda sedávala v altánu na zahradě. V obchodě nám nabízeli nový program do počítače. Maminka objednala sestře krásný dort k narozeninám. Malá Hanička by neusnula bez pohádky od babičky. V Praze se pravidelně koná mezinárodní veletrh knih. Moje kamarádka se každým rokem účastní soutěže v recitaci.

PŘÍVLASTEK POSTUPNĚ ROZVÍJEJÍCÍ A NĚKOLIKANÁSOBNÝ

○ Přívlastek postupně rozvíjející

- spojení přívlastku shodného s řídicím podstatným jménem je dále blíže určeno dalším přívlastkem (*babiččiny makové koláče, její modré oči*);
- neoddělujeme je čárkou.

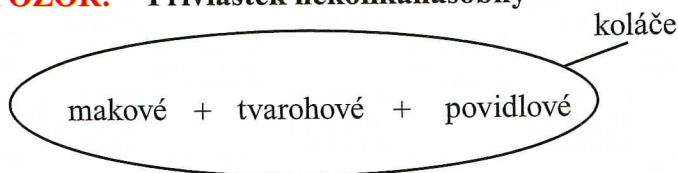
○ Přívlastek několikanásobný

- řídicí podstatné jméno je rozvíjeno několika souřadně spojenými přívlastky, které patří do jedné významové řady (*makové, tvarohové a povidlové koláče*);
- jednotlivé členy se oddělují čárkami, jejich pořadí se může měnit;
- přívlastek několikanásobný může být i přívlastek neshodný (*přání chlapců i dívek, lidé z měst a vesnic*).

přívlastek: *anglicky* – **attributive** [ə'tribjətɪv] *německy* – **das Attribut**
shoda: *anglicky* – **agreement** [ə'grɪ:mənt] *německy* – **die Übereinstimmung**

POZOR! Přívlástek několikanásobný

Přívlástek postupně rozvíjející

1. Rozlišujte přívlásky postupně rozvíjející a několikanásobné.

Barunce se líbily maminčiny barevné korále. Na šňůrce byly navlečené červené, modré, černé a bílé korále. Toník přivezl z tábora všechna svoje špinavá trička. V obchodě měli na výběr zelená, červená, modrá, černá a bílá trička. V Chorvatsku chodíme na písečné a oblázkové pláže. Přinesla jim ukázat fotku s krásnou písečnou pláží. V dopravní zácpě uvázla osobní i nákladní auta. Nemohli jsme na parkovišti najít kamarádovo nové auto. V knihkupectví měli na skladě anglické, francouzské a německé výtisky. Naše kulturní středisko pořádá koncerty klasické, dechové, folkové i rockové hudby. Z oken zámku se ozývala příjemná gotická hudba. Všechny příjezdové cesty byly zabezpečeny ochrankou. Na výletě jsme putovali po polních i lesních cestách.

2. Doplnujte k podstatným jménům přívlásky postupně rozvíjející a několikanásobné. Použijte je ve větách.

Vzor: okna – plastová a dřevěná okna – nová dřevěná okna

Naše firma montuje dřevěná a plastová okna. Nová dřevěná okna mají záruku třicet let.

Svetr, oči, most, děti, doprava, zelenina, filmy, sporty, země.

PŘÍVLASTEK TĚSNÝ A VOLNÝ

○ Přívlástek těsný

● je rozvitý přívlástek shodný, který stojí za podstatným jménem;

● nemůžeme ho vypustit z věty, protože by se změnil její smysl;

● neodděluje se čárkami (Všichni žáci přihlášení na zájezd do Anglie se sejdou ve dvě hodiny ve sborovně školy.).

○ Přívlástek volný

● je rozvitý přívlástek shodný, který stojí za podstatným jménem;

● můžeme ho z věty vypustit, aniž by se zásadně změnil její smysl;

● odděluje se čárkami (V zahradní restauraci, vybavené pěkným proutěným nábytkem, jsme seděli celé odpoledne.).

1. Rozlišujte přívlásky těsné a volné, doplňte čárky.

Města vybavená povodňovými hrázi přečkala období přívalových dešťů bez větších škod. Sportovci splňující dané limity nás budou reprezentovat na olympiádě. Maminka si kupovala hlavně časopisy zabývající se zdravou výživou. V zadní části ovocného sadu plného jabloní a hrušní rostly i keře rybízu. Na nové střeše domu pobité hliníkovým plechem sedělo hejno holubů. Rozvodněná řeka plná plovoucích kmenů vypadala hrozivě. Všichni žáci připravující se na dopravní soutěž denně trénují jízdu zručnosti. Prvňáčci pevně držící za ruku své rodiče si prohlíželi třídu a poslouchali paní učitelku. Všechny knihy týkající se dobývání hradů měl už Tomáš přečtené.

2. a) Rozlišujte přívlásky těsné a volné, doplňte čárky.

Obdivovali jsme luxusní jachty dlouhodobě kotvící v přístavu blízko naší pláže. Učebnice vydané před rokem 1989 byly z našeho skladu vyřazeny. Poslední den strávený na letním táboře